

Viðmerking

Einki revsivert, men hvar er moralurinn

Fyri 90 árum síðani var Alberti lögmalaráðharri í Danmark. Hann gjórdist mest kendur fyri at hava svindlað fyrri milliónaupphæddir, men sami maður brúkti nógv eitt orðatak, sum er óhugnaliga aktuelt í Føroyum í dag, nevniliga: »Jeg kender kun den moral, straffeloven fastsætter«.

Hetta orðatak hava vit tikið so inniliga til okkum, at nú er hetta reglan meira enn undantakið. Um tú snýtir og svindlar ein, sum er býttur enn tú, meira góðtrúgvinn enn tú, so er tað í lagi, bert tú syrgir fyrri, at tú ikki kann revsast. Danir nýta orðið »bondefanger«. Hetta orðið er nokk tað, sum best lýsir hesa stovu.

Og bóndafangaði, tað eru vit. Tað eru vist fá fólk í Føroyum, sum kunnu siga, at

tey klára seg væl peningaliga, tí tað er og verður meinigi føroyingurin, sum í seinasta umfari skal gjalda allar hesar saneringar, sum eru framdar – men hvør fekk gleðina av hesum saneringum? Eg skal nevna nokkur fá dømi.

Her í Havn er SMS sanerað fyrri fleiri hundræðtals milliónir. Kanska lá mesta skuldin uttanlands, men »okkara banki« spældi við sum millumlið. Aftan á at SMS fyrst uppsamladi hesa skuld fyrri at renna flestu småhandlar á bygd og í Havn á heysin, verður tað sanerað. Vertin í tær småu fyrstokurnar, tey vóru býtt ikki at samla sær so stóra skuld.

Málingahandilin var eisini saneraður fyrri út ímóti 100 milliónum, og hvat

hendi? Nú koyra bussar niðan á Sandvíkahjalla eftir øllum teimum bíligu tilboðum, sum aðrir handlar ikki kunna kappast um. Nær verður næsta sanering? Ella hon verður kanska ikki neyðug, tá uppaftur fleiri smærri handlar í nærumhvørvinum eru farnir, kanska tá kunnu prísirnir fara upp – ella hvat?

O.s.fr. – Føroya Banki saneraður og endurreistur, Fiskavirking sanerað og endurreist, Fiskasølan sanerað og endurreist, Sanerað her og sanerað der – men hvat við okkum? Hvát við okkum tá húsini fóru á tvang? Ella tá vit fóru niður í fløella vórðu arbeiðsleys? Nei, okkum loysir tað seg ikki at sanera, tað er ov lítið »business« í tí. Vit skylda bara alt ov lítið og kunnu

kanska mjókast enn meir.

Men ikki kann nakar vænta at vit skulu halda okkara treytir, tá vit síggja, hvussu lætt bóndafangarnir sleppa. Vit eru kanska ikki líka »smart«, men heilt býtt eru vit hóast alt ikki. Heldur hetta skilið fram endar tað við, at hesin »smarti« moralur eisini verður tann hjá vanligu fólkinum. Og hann er væl á veg.

Og hvar eru vit so henni? Nú er tíð upp á, at um ikki onnur, so politikkarar – tí tey eru vald av okkum – tora at hava samvitsku og integritet, hóast tey eru bundin av samgonguskjali, avtalum o.ø. Tá skjøl og avtalur eru soleiðis skapt, at ein má ganga ímóti síni egnu samvitsku og sannføring, tá er nakað rúkandi galið, og tá

má sjálvt ein politikkarari kunna melda pass. Nú má hugsast um hvussu fólkioð hefur tað – serliga tey sólk, sum ikki hava verið so »smart«.

Hanna Joensen,
Berjabrekka 127

Føroyskt móti í Aalborg

Føroyskt móti verður í Betaniakirkjuni leygardag, 12. august.

Viðmerking

Norden for lov og ret

Mod Lagtingets protester og trods folkets ønsker indlemmede Danmark Færøerne i NATO

Uden foregående orientering og mod Lagtingets protester opførtes radarstationen og lidt senere Loran C anlæggene.

Radarstationen var del af det amerikanske »Early Warning System« og skulle varsle raketangreb. Loran C stationen gjorde det muligt for amerikanske atomubåde at navigere så sikkert og nøjagtigt, at deres missiler kunne affyres med viden om at de ville ramme tilsigtede mål.

Færøernes daværende lagmand, P.M. Dam, oplyste ganske vist i færøsk radio at Loran C og radarstationen havde til formål at hjælpe nødstedte fiskere. Hans tilsløringsforsøg skete antagelig på dansk foranledning.

Anlæggene var af betydning for NATO's forsvar og evne til at reagere hurtigt og effektivt. De militære baser i Grønland og Færøerne havde så stor værdi, at NATO's krav om militære udgifter størrelse som andel af BNP for Danmarks vedkommende blev nedsat så meget, at denne procentatsaltid var mindre end de nærmeste NATO-partners som Norge, Holland, V. Tyskland, UK, USA, ja også mindre end Sveriges procentuelle andel af BNP til

militære udgifter. Sverige var ikke NATO-partner men befandt sig i samme militærgeografiske område udsat for samme angrebsrisici.

Baserne og det nyoprettede Færøernes Marinestrik bemandedes med NATO militær og materiel uden hensyn til færingerne holdning og Lagtingets protester. Foruden direkte løgnehistorier om basernes indretning og formål, forsøgte danske myndigheder sig med eventyr om deres beskyttelse af det færøske folk. Allerede dengang blev der fra færøsk side gjort opmærksom på, at et enkelt angrebsmissil ville være tilstrækkeligt til for altid at fjerne det færøske irriterment fra danskerne og deres regeringer. Skønt numerisk små er vedstående tabels tal repræsentative for enorme årlige beløb til militære formål. Talændringer på 1, ½ eller tiendedele resulterer i store ændringer af vedkommende lands militære udgifter.

Danske militære udgifter i 1985 anvendes her til at tydeliggøre tilsyneladende små procentuelle forskelle store værdimæssige betydning.

I 1985 udgjorde danske militære udgifter 13.344

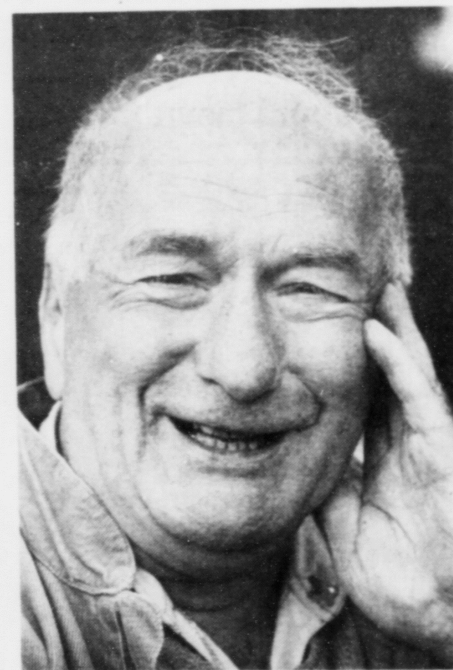
mill. kr. som var 2,2% af BNP.

Norske militære udgifter i 1985 udgjorde 3,1% af norsk BNP. Såfremt danske militære udgifter havde været på 3,1% af dansk BNP i 1985 ville de have været på 18.791 mill. kr. i stedet for de faktisk afholdte 13.344 mill. d. kr., en forskel på 5.447 mill. kr., hvilket var en ganske anseelig gevinst for Danmark. Måske skulle de danske såkaldte udgifter til færøske og grønlandske formål samme år have været taget med her. Alle årene siden 1955 og foreløbig til 1992 har danske militære udgifter som procentuel andel af BNP været væsentlig lavere end hos NATO naboerne. De mindre krav til danske bevilgningssædler kan kun forklares ved Danmarks beredvillige stillen til rådighed for NATO af grønlandske og færøske basemuligheder. De totale beløb, som Danmark således har sparet eller tjent fra 1955 til 1992 får færinger og måske også nogle danskere til at tænke på dansk ædelmodighed og generøsitet også i årene siden 1992 og på bebrejdelser og beskyldninger mod færingerne for manglende taknemmelighed og ydmyghed fremført fra dansk og

vis færøsk politisk side.

Danske løver og ædle hjærter tiltog sig kosttilskud på Grønlands og Færøernes bekostning i alle de her mange år.

Efter Berlin-murens fald mindskede NATO-landene efterhånden deres militære udgifter med undtagelse af Danmark, som nærmest fastfros sine uden hensyntagen til den ændrede militære situation. Uanset hvad det officielle Danmark fremfører, er forklaringen at finde i NATO's krav om, at danske militære udgifter som andel af BNP skal op på i det mindste NATO-naboernes andels niveau, da de nordatlantiske baser ikke mere har NATO-værdi.

København 09.08.95

Karl Nolsøe,
cand. polit.,
journalist

Handwritten note: De danske militære udgifter i 1985

Land	Udgifter (mill. DKK)	Procent af BNP
Danmark	13.344	2,2%
Norge	18.791	3,1%
Holland	18.791	3,1%
V. Tyskland	18.791	3,1%
UK	18.791	3,1%
USA	18.791	3,1%
Sverige	18.791	3,1%
Færøerne	13.344	2,2%
Grønland	13.344	2,2%

Handwritten note: De danske militære udgifter i 1985